

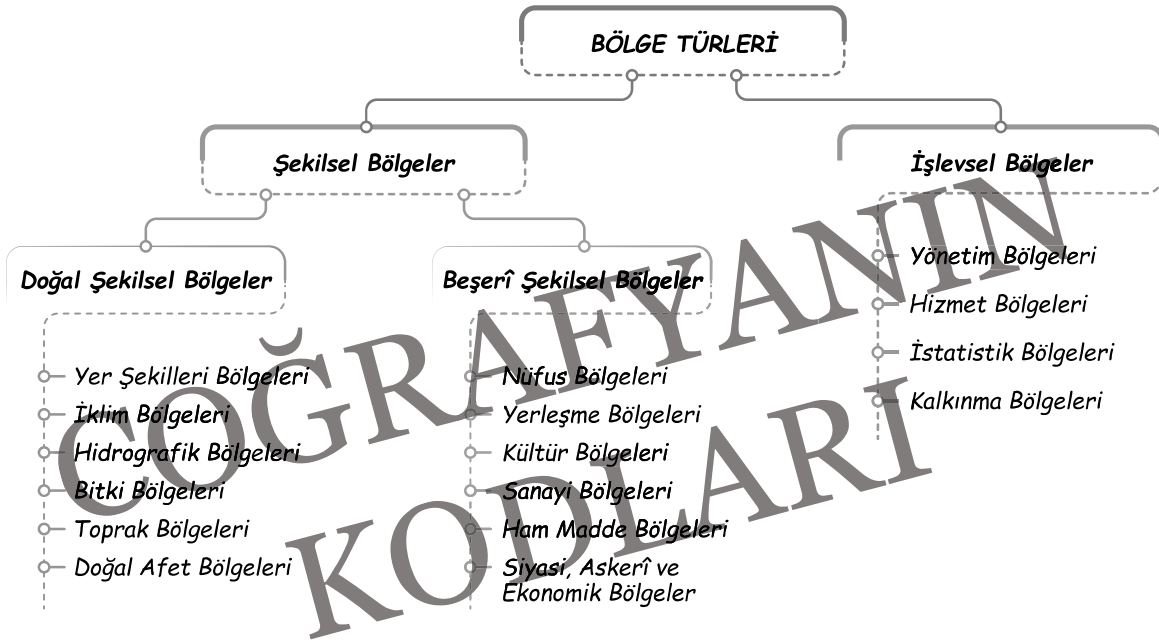
BÖLGE KAVRAMI VE BÖLGELERİN SINIFLANDIRILMASI

Bölge: Kendi içinde çeşitli benzerlikler gösteren fakat çevresinden çeşitli özelliklerle ayrılan coğrafi birimdir.

Şekilsel Bölgeler: Doğal ve beşerî özelliklerine göre somut verilerle oluşturulan bölgelerdir.

İşlevsel Bölgeler: Mekânsal yapıyı ve mekân üzerindeki ekonomik ve kültürel işleyişi daha iyi organize edebilmek amacıyla oluşturulan bölgelere denir.

- İşlevsel bölgeler ekonomik ve kültürel yönden diğer bölgelerle **etkileşim** gösterir.
- İşlevsel bölgeler belirli bir **merkeze** sahiptir. Buradan uzaklaştığı zaman işlevsel etki azalır.

Şekilsel Bölgeler

1. Doğal Şekilsel Bölgeler

Doğal Afet Bölgeleri: Doğal afetlerin yaşandığı alanları gösteren bölgelerdir.

Bitki Örtüsüne Göre Bölgeler: Bitkilerin dağılışına göre oluşturulan bölgelerdir.

Toprak Tiplerine Göre Bölgeler: Toprak tiplerinin sınıflandırılmasıyla oluşturulan bölgelerdir.

İklim Özelliklerine Göre Bölgeler: İklim kuşakları veya iklim tiplerine göre oluşturulan bölgelerdir.

Su Özelliklerine Göre Bölgeler: Göller, akarsular, denizler gibi sulara göre oluşturulan bölgelerdir.

Yer Şekillerine Göre Bölgeler: Ovalar, dağlar, platolar gibi yer şekillerine göre oluşturulan bölgelerdir.

2. Beşerî Şekilsel Bölgeler

Nüfus Özelliklerine Göre Bölgeler: Nüfusun özelliklerine göre oluşturulan bölgelerdir. Nüfus artış hızı bölgeleri, göç alan bölgeler gibi.

Ham Madde Üretim Bölgeleri: Tarım, hayvancılık, petrol gibi ham madde üretim alanlarına göre oluşturulmuş bölgelerdir.

Yerleşme Özelliklerine Göre Bölgeler: Yerleşim tipleri ve dokularına göre oluşturulan bölgelerdir. Dağınık ve toplu yerleşmeler gibi

Kültür Bölgeleri: Dil, din, ırk gibi özelliklere göre oluşturulan bölgelerdir.

Sanayi Bölgeleri: Sanayi faaliyetlerinin dağılışına göre oluşturulan haritalardır.

Siyasi, Askerî ve Ekonomik İş Birliği Bölgeleri: NATO, AB, BM, D-8 gibi birliklerdir.

İşlevsel Bölgeler

Yönetim Bölgeleri: Ülke içinde yönetimi kolaylaştırmak için oluşturulan bölgelerdir.

- **Merkezî Yönetim Bölgeleri**
Kaymakam ve valilik bölgeleri
- **Yerel Yönetim Bölgeleri**
Büyükşehir, il, ilçe bölgeleri

Hizmet Bölgeleri: Özel veya resmî kuruluşların verdikleri hizmetleri kolaylaştırmak için oluşturdukları bölgelerdir. Devlet Su İşleri, Meteoroloji Genel Müdürlüğü bölgeleri örnektir.

Kalkınma Bölgeleri: Bölgeler arası ekonomik ve sosyal farklılıkları gidermek için oluşturulan kalkınma projelerinin oluşturduğu bölgelerdir. GAP (Güneydoğu Anadolu Projesi), KOP (Konya Ovası Projesi) gibi kalkınma bölgeleri örnektir.

İstatistik Bölgeleri: Ülke planlamaları için gerekli olan istatistikleri sağlamak için ekonomik, kültürel ve sosyal açıdan oluşturulan bölgelerdir.

Bölge Sınırları

1. Bölge Sınırlarının Oluşturulması

Bölge sınırları belirlenirken genellikle bölgelerin işlevsel özellikleri göz önünde bulundurulur. Örneğin madencilik bölgeleri oluşturulurken istatistiksel verilerden faydalanılır.

2. Bölge Sınırlarının Ayrılması

Bölgeleri kesin hatlarla birbirinden ayırmak zordur. Özellikle doğal bölge sınırları çoğunlukla kademeli bir geçiş gösterir. Bu durum iklim özelliklerinde oldukça belirgindir. Örneğin Ekvatorial iklim bölgesinden çöl iklim bölgesine geçiş yapılırken her iki iklimin özelliklerini yansıtan ara bölgeler bulunur.

Beşerî şekilsel bölgeler çizilirken sınırlar doğal şekilsel bölgelere göre daha belirgin olabilmektedir. Örneğin siyasi bölgelerin sınırları net bir şekilde çizilebilmektedir. Avrupa Birliği Bölgesi, NATO Bölgesi'nde olduğu gibi.

3. Bölge Sınırlarının Değişmesi

- Bölge sınırları zaman içerisinde değişebilir. Örneğin yağmur ormanları bölgesi günümüzde eskiye oranla daha az yer kaplamaktadır.
- Siyasi bölgelerde de ülkeler arasındaki ilişkilere bağlı olarak değişimler yaşanabilir. Örneğin Avrupa Birliği kurulduğunda 6 üyesi bulunuyordu. 1973 yılında 9 üyesi olan birliğin üye sayısı 1994 yılında 12'ye, 2017 yılında ise 28'e yükselmiş, daha sonra İngiltere'nin ayrılmasıyla 27'ye düşmüştür.

4. Bölge Sınırlarının Çakışması

Bölge sınırları birbiriyle örtüşmeyebilir. Özellikle doğal ve beşerî bölge sınırlarının örtüşmesi zordur. Örneğin bir maden rezervinin bulunduğu bölgeler, karstik şekillerin görüldüğü alanlar; beşerî sınırlarla örtüşmeyebilir. Ancak askerî, siyasi ve beşerî bölgelerin sınırları örtüşebilir. NATO bölgesi sınırları ile ülkelerin siyasi sınırları örtüşür.

Bölgeler ve Ülkeler

Her ülke, devletin egemen olduğu sınırlarla birlikte bir bölge oluşturur. Ülkeler farklı bölge sınırları içinde yer alabilir. Bir ülke, coğrafi özelliklerindeki farklılıklar nedeniyle birden fazla bölge içinde yer alabilir. Bir bölge içinde de çok sayıda ülke bulunabilir. Örneğin, Türkiye hem NATO Bölgesi'nde hem de KEİ Bölgesi'nde yer alır. Benzer özellikleri dikkate alınarak çeşitli ülkelere bölge de bulunmaktadır. Petrol ihraç eden ve bilinen dünya petrol rezervlerinin üçte ikisini ellerinde bulunduran 12 ülkenin oluşturduğu OPEC buna örnektir.

